

"Fikir, o neylerden, başta Mevlânâ Celâleddin-i Rumî olarak bütün âşıkların işittikleri elemkârâne teşekkiyât-ı firâkı işitmiyor. Belki, Zât-ı Hayy-ı Kayyûma karşı takdim edilen teşekkürat-ı Rahmâniyeyi ve tahmidat-ı Rabbâniyeyi işitiyor." İzahı nasıl?

Üstat On Yedinci Söz'de, insanın her bir azasının ve cihazının kainata ve mahlukata nasıl bakması gerektiğine işaret ediyor. İnsandaki hayal ile mahlukata bakışın nasıl olması gerektiğine rehberlik yapıyor. Hayalen bütün ağaçlar ve nebatat, adeta bir resmi geçit vaziyetinde gibi yapmış olduğu şuurlu ve hikmetli hareketlerle tesbih ve ubudiyetlerini ilan ediyorlar.

Çıkarılmış oldukları dokunaklı sesler ise, firaktan gelen elemli şikayetler değil, teşekkür ve tahmidat sesleridir. İşte Hakim ismine mazhar olan hikmetli bir mütefekkir bu manayı anlıyor, ağaçların çıkarılmış olduğu seslerden.

Ama **Vedud** ismine mazhar olmuş bir aşık ise, meseleye aşk penceresinden baktığı için, o ağaç ve nebatattan çıkan dokunaklı sesleri, neyin hüznü ağlayışına benzetir. Aşkın bela ve hüznü firaktır, yani ayrılıklardır. Mahlukata aşk ile yapışan aşık efendi, mahlukatın ölüme ve firaka mazhar olmasını kaldıramıyor. Vaveyla ediyor, şikayete başlıyor. Sair hikmet ve manaları aklına getiremiyor. *Meseleye sadece aşk penceresinden bakıyor. O zaman acı veren ayrılık şikayetleri hayatına işliyor, eserlerine dillerine ve etvarına yansıyor.*

Bir ismin galebesi ve o isimde hapis olmak, başka isimlerin mana ve tecelliyatını örtebiliyor. Ya da fark ettiremiyor. [Vedud](#) ismine mazhar olmuş ve o isimde hapis olan bir aşık evliya, Allah'ın mahlukatta işleyen diğer isimlerin mana ve tecellilerini fark edemediği için, meseleye sadece aşk penceresinden bakıyor. Bazen bu hal çok büyük zatlarda da geçici olarak olmuştur.

Onun için [Hazreti Mevlana](#) da geçici olarak bu gibi hallere girdiği anlaşılıyor. Bazı eserlerinde firaktan şikayetleri olmuş, aşkın coşkusu o mahlukatın ayrılığa ve ölüme düşmesine dayanamayıp şikayet etmiştir. Ama bu haller geçici olarak bulunmuştur. Onun dışında istikamet ve hidayet üzere gitmiştir.

Özetle, *Vedud isminin galebesinde olan âşıklar, nasıl neyin sesi hüznü ve dokunaklı çalar, mahlukattan çıkan sesleri de ayrılık acısından çıkan hüznü ve dokunaklı sesler olarak anlamışlar. Hazreti Mevlana da geçici olarak bu halin içine girip çıkmıştır. Ama mahlukattan çıkan o sesler ayrılık acısının inlemesi değil, tahmid ve teşekkür sesleridir.*